

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚАРО ИСЛОМ АКАДЕМИЯСИ
«ИСЛОМ ИҚТИСОДИЁТИ ВА МОЛИЯСИ, ЗИЁРАТ ТУРИЗМИ»
кафедраси

«МИЛЛИЙ ИҚТИСОДИЁТНИНГ БАРҚАРОР
РИВОЖЛАНИШИДА ТУРИЗМНИНГ АҲАМИЯТИ»
мавзусидаги республика илмий-амалий конференция
материаллари

*****

Материалы республиканской научно-практической
конференции на тему:
«РОЛЬ ТУРИЗМА В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ
НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ»

*****

“THE ROLE OF TOURISM IN SUSTAINABLE DEVELOPMENT
OF THE NATIONAL ECONOMY”
The republican scientific and practical conference proceedings

11 май 2019 йил

Ўзбекистон халқаро ислом академияси
нашриёт-матбаа бирлашмаси
Тошкент – 2019

УЎК: 338.48(575.1)

КБК: 65.433(5Ў)

М 50

Миллий иқтисодиётнинг барқарор ривожланишида туризмнинг аҳамияти [Матн] /
масъул муҳаррир Н. Тухлиев. – Тошкент : Ўзбекистон халқаро ислом академияси, 2019. –
260 б.

УЎК: 338.48(575.1)

КБК: 65.433(5Ў)

Ўзбекистон халқаро ислом академияси “Ислом иқтисодиёти ва молияси, зиёрат туризми”
кафедраси томонидан ўтказилган “Миллий иқтисодиётнинг барқарор ривожланишида туризмнинг
аҳамияти” мавзусидаги республика илмий-амалий конференцияси Ўзбекистон Республикаси
Президентининг 2018 йил 28 декабрдаги Олий Мажлисга Мурожаатномасида белгиланган
вазифалар, мамлакатни узок муддатли ривожлантиришнинг дастурий максалларидан келиб
чиқувчи устувор йўналишлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил
5 январдаги “Ўзбекистон Республикасида туризми жадал ривожлантиришга онд қўшимча чора-
тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-5611-сонли Фармонидаги туризм соҳасининг иқтисодиётдаги ўрни ва
улушни ошириш, туризм инфратузилмасини такомиллаштириш, соҳани жадал ривожлантириш
бўйича устувор мақсад ва вазифаларни белгилаш масалаларига асосланган.

Мазкур конференцияда Ўзбекистон Республикаси миллий иқтисодиёт барқарор
ривожланишини таъминловчи омилларни шакллантириш ва у билан алоқадор бўлган
муаммоларни ечимини топиш, туризм соҳасини ривожлантириш ва иқтисодиётдаги улушни
оширишнинг назарий, методологик ва амалий масалалари муҳокама этилган ва ушбу муаммо
бўйича илмий-амалий тавсиялар ишлаб чиқилган.

Конференциянинг илмий-амалий тавсиялардан республика иқтисодиётини ривожлан-
тириш масалалари билан шуғулланувчи ташкилотлар, докторант, мустақил тадқиқотчи ва бошқа
кизиқувчилар фойдаланишлари мумкин.

Масъул муҳаррир:

и.ф.д., проф. Н.Тухлиев

Таҳрир хайъати:

*и.ф.д., проф. А.А.Исаджанов, и.ф.н., доц. З.Р.Содиқов,
и.ф.н. Г.П.Фуломова, и.ф.н. Р.А.Содиқова, Н.Ш.Ботирова,
Ў.П.Жиянов, А.С.Равшанов*

Тақризчилар:

*и.ф.д., проф. Р.В.Абдуллаев
и.ф.н., доц. А.А.Худояров
и.ф.н. А.А.Абдирашидов*

Мазкур тўпламга киритилган маъруза мақолаларнинг мазмуни, улардаги статистик
маълумотлар ва меъерий ҳужжатлар, саналарнинг тўғрилигига ҳамда танқидий фикр-
мулоҳазаларга муаллифларнинг ўзлари шахсан масъулдирлар.

*Ўзбекистон халқаро ислом академияси ректорининг 2019 йил 10 апрелдаги №01-
218-сонли буйруғига биноан, “Ислом иқтисодиёти ва молияси, зиёрат туризми”
кафедрасининг 2019 йил 8 майдаги 18-сонли баённомасига асосан нашрга тавсия этилди.*

ISBN 978-9943-5790-5-7

© Ўзбекистон халқаро ислом академияси
нашриёт-матбаа бирлашмаси, 2019

МУНДАРИЖА

Кириш.....	3
------------	---

ЯЛПИ МАЖЛИС

<i>Тухлиев Н.</i> Туризмнинг миллий иқтисодийтадаги ўрни ва аҳамиятини баҳолаш.....	5
<i>Тошқулов Ж.</i> Ўзбекистонда туризмни ривожлантиришнинг ҳуқуқий асослари.....	9
<i>Абдуллаев Р.В.</i> Яқин ва Ўрта Шарк мамлакатлари туризм индустрияси ривождаги тенденциялар.....	17
<i>Турсунов Н.Х.</i> Туризм соҳасини ривожлантиришда замонавий интернет технологиялари ва инновацион ишланмаларнинг ўрни.....	20

І БЎЛИМ

МИЛЛИЙ ИҚТИСОДИЁТ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШНИ ТАЪМИНЛОВЧИ ОМИЛЛАР

<i>Исаджанов А.А.</i> Инновационные факторы эколого – экономической модели развития.....	24
<i>Ermamatov Sh.J.</i> Milliy iqtisodiyot barqaror rivojlanishini ta'minlashning asosiy omillari va ahamiyati.....	28
<i>Худояров А.А.</i> Пути оптимизации казначейского исполнения расходов государственного бюджета.....	31
<i>Гулямова Г.С.</i> Роль конъюнктурного анализа в изучении рынков.....	34
<i>Фуломова Г.П.</i> Миллий инновация тизимини шакллантириш иқтисодий барқарор ривожланишининг омили сифатида.....	36
<i>Садикова Р.</i> Формирования институтов инновационной экономики.....	40
<i>Назарова Ҳ.М.</i> Олий таълим муассасаларидаюқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини ошириш.....	42
<i>Валиев Б.Б.</i> Худудларда инвестицияларнинг молиялаштириш манбаларини кенгайтириш имкониятлари.....	45
<i>Khojamqulov D.Y., Zayniddinov R.Kh.</i> The issues of attracting foreign investment in the development of the economy of Uzbekistan.....	48
<i>Камбарова Ш.М.</i> Роль инфраструктуры в развитии деятельности малого бизнеса Узбекистана.....	50
<i>Ботирова Н.Ш.</i> Минтака саноатини ривожлантиришда эркин иқтисодий худудларнинг аҳамияти.....	53
<i>Маликов Н.</i> Барқарор иқтисодий ўсиш тушунчаси ва унинг аҳамияти.....	55
<i>Хамидов Б.Б.</i> Формирование стратегии долгосрочного развития Узбекистана.....	58

КИРИШ

Жаҳонда ижтимоий-иқтисодий соҳаларнинг глобаллашуви муттасил равишда чуқурлашиб миллий иқтисодиётларда хизмат секторларининг роли ортиб бормоқда. Шундай секторлардан бири ҳисобланган туризм ҳозирда миллий иқтисодиётнинг муҳим тармоғига айланиб бормоқда. Шу боис, мамлакатимизда туризмнинг янги истикболлари очилиб, турли йўналишларда кенг камровли лойиҳалар амалга оширилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг «2018-2019 йилларда туризм соҳасини ривожлантириш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарориди кўйилган вазифалар ва мамлакатимизда иш ўринлари яратиш, иқтисодиётни диверсификация қилиш, ҳудудларни жадал ривожлантириш, валюта тушумларини кўпайтириш, аҳоли даромадлари ва турмуш даражасини ошириш каби энг муҳим ижтимоий-иқтисодий вазифаларни яқин истикболда ҳал қилиш учун кенг салоҳиятга эга бўлган туризм соҳасини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари, уларни амалга ошириш масалаларига асосланади.

Ўзбекистон Республикасининг туризм соҳасида меъерий-ҳуқуқий тартибга солишни такомиллаштириш ва халқаро ҳамкорликни ривожлантириш, Ўзбекистонга саёҳатларни арзонлаштириш, юртимизнинг барча ҳудудларида туризмни ва соҳа билан боғлиқ инфратузилмани ривожлантириш, туристик маҳсулотларни диверсификация қилиш ва янги туризм объектлари ташкил этиш, миллий туризм маҳсулотларини ички ва ташқи бозорларда фаол ва комплекс илгари суришга қаратилган чора-тадбирлар дастури тасдиқланди. Мамлакатимизда туризм соҳасида фаолият юритувчи кадрларни тайёрлаш ва малакасини ошириш муаммоларини ҳал этиш борасида ҳам бир қанча муҳим ҳужжатлар қабул қилиниб, уларда белгиланган вазифалар ҳал этилмоқда.

Конференциянинг мақсади миллий иқтисодиётни барқарор ўсиш омиллари ва хусусиятлари, унинг жадал ривожланишида туризм соҳасининг аҳамияти, халқаро ва ички туризмни, жумладан, зиёрат туризмни ривожлантириш, туризм инфратузилмасини шакллантиришнинг назарий, методологик ва амалий масалаларини муҳокама этиш ва ушбу муаммолар бўйича илмий-амалий тавсиялар ишлашдан иборат. Миллий иқтисодиёт барқарор ривожланишини таъминловчи омилларни шакллантириш ва у билан алоқадор бўлган муаммоларни ечимини топиш, туризм соҳасини ривожлантириш бўйича жаҳон тажрибаси ва ундан Ўзбекистонда фойдаланиш имкониятлари ва муаммоларини кўрсатиш, туризм соҳасида тадбиркорлик фаолияти ривожланишини қўллаб-қувватлаш ва туризм инфратузилмасини шакллантириш муаммоларини аниқлаш, глобаллашув шароитида халқаро хизматлар бозорига интеграциялашув муаммоларини ҳал қилиш борасида фикр алмашиш ҳамда илмий таклиф ва амалий тавсияларни ишлаб чиқиш илмий-амалий конференциянинг асосий вазифаси ҳисобланади.

THE ISSUES OF ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT IN THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY OF UZBEKISTAN

Khojamqulov D.Y., PhD, TSUE

Zayniddinov R.Kh., Master degree student, TSUE

Nowadays, almost every specialist and business entity known that the future development of each country's economy is mainly connected to investment. Accordingly, it is not difficult to understand that today the wide range of involvement of investments into the economy of the Republic of Uzbekistan, in particular, foreign investments, has become an important basis for the effective implementation of economic reforms in the country.

The role of foreign investment is significant in order to develop social, economic and political spheres of the country. As it is known, any country cannot develop without learning of the experience of the world as well as without using the achievements of leading countries in science and technology.

It is impossible to realize the structural transformations and modernization of the economy, to re-equip the enterprises with modern technology and to launch production of competitive products without attracting foreign investment, especially in the leading sectors of foreign direct investment.

The attraction of foreign investments into the economy of a country plays an important role in order to ensure the economic power of country by accelerating the growth of its economic opportunities and launching of new techniques and technologies as well as manufacturing export-oriented competitive products.

The implementation of the policy of "open door" for the attraction of foreign investments into the economy of the country in the conditions of the market economy plays an important role in ensuring the accession of the Republic of Uzbekistan to the world community and its position in the world market. Uzbekistan has a number of advantages for attracting foreign investment and all conditions for joining the group of countries with huge foreign investment. Uzbekistan plays an important role in the international community with its socio-economic development, geographical location in the world map, natural resources and reserves, the economic policies of government and so on. One of the main economic concepts of the market economy is the fact that the concept of investment is rapidly expanding into our present life which shows its essence and importance⁴⁴.

The growing number of new joint-stock companies is the result of great attention and opportunities which is created by government to the sector. Therefore, the most important issue is to create necessary conditions and economic incentives for enterprises in order to attract foreign capital into our country.

Decree of the President of the Republic of Uzbekistan was dated on February 7, 2017 y., №. UP-4947⁴⁵ about the strategy of action for further

⁴⁴ Бекмуродов А.Ш., Кардиева Я.К., Нематов И.У., Пишоп Д.Х., Каттаев Н.Т., Ахмедов И.А. *Иностранные инвестиции. Учебное пособие.* – Т.: Иктисолист, 2011. С. 192.

⁴⁵ [Узбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси \(ИИИ\) \(www.lex.uz\)](http://www.lex.uz).

development of the Republic of Uzbekistan, the strategy of action in five priority directions of development of the Republic of Uzbekistan in 2017-2021 (further – the strategy of actions) which the third paragraph of the section is named as the development and liberalization of economy directed to further strengthening of macroeconomic stability and preserving high growth rates of economy, increase in its competitiveness, active attraction of foreign investments in industries of economy and regions of the country by improvement of the investment climate as well as focuses on the development of international economic cooperation, including links to lead international and foreign financial institutions and effective using of attracting foreign investments and loans has been identified.

Investment programs are being developed in order to fully realize the investment potential of the Republic of Uzbekistan, further will improve the investment climate, create favorable conditions for foreign investors and increase the effectiveness of attracted foreign investments.

The tasks of modernization, structural reorganization, ensuring sustainable and high rates of economic growth in Uzbekistan are the result of steady growth of the volume of foreign investments into the economy and the use of the most effective ones.

In 2017 the volume of foreign investments and credits in fixed capital amounted to 17146.5 billion soums, or 134,9 percent against the level of the previous year (in the dollar equivalent – USD 3348,2 million), their share in the total investment was 25,1 percent. In 2017 the share of foreign investments and credits in fixed capital in GDP was 6,7 percent and increased compared to the previous year by 1,4 percentage points (Figure 1).

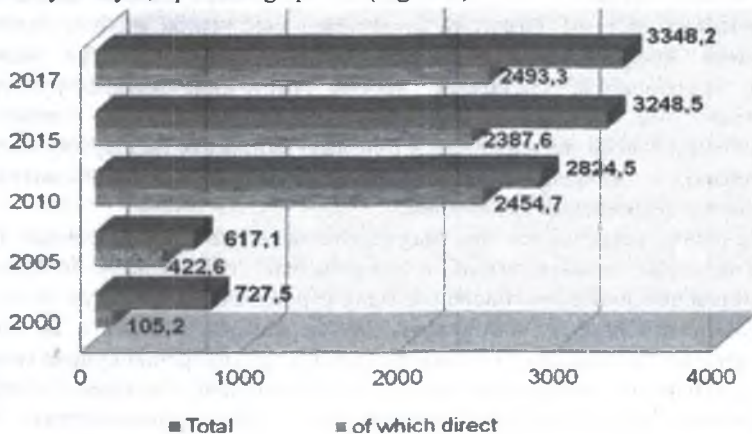

Figure 1. Foreign investments and credits in fixed capital (USD millions)⁴⁶

As a result of implementing measures to further create a favorable investment climate and increase investment attractiveness, the volume of utilizing

⁴⁶ <https://stat.uz/uploads/docs/investitsiya-van-dek-2017uz>

direct foreign investments and credits in 2017 increased by 44,9 percent, amounting to 12768,6 billion soums, (in dollar terms – USD 2493,3 million) or 18,7 percent of the total investment.

The President of the Republic of Uzbekistan Sh.Mirziyoev said, “It is necessary to critically analyze the situation with attracting foreign investments, first of all, direct foreign investments”. The share of such investments fell to 30 percent, he said critically.

Indeed, the decline in this indicator is influenced by a number of factors but one of most important that we must pay more attention to the issue of increasing investment attractiveness in order to influence the growth of FDI.

As we mentioned above, the role of foreign investment is important to ensure stable economic growth of the country. In our opinion, in order to ensure a favorable investment climate to attract foreign investment, first of all alternative and independent non-governmental information agencies should be set up to ensure transparency and accountability of reliable information on the financial and economic performance of the regions of Uzbekistan. Moreover, it should be created an effective mechanism for the insurance of foreign investment.

РОЛЬ ИНФРАСТРУКТУРЫ В РАЗВИТИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАЛОГО БИЗНЕСА УЗБЕКИСТАНА

*Камбарова Ш.М., Старший научный
сотрудник-исследователь, НИЦ при ТГЭУ*

Инфраструктура – это обязательный компонент любой целостной экономической системы. Развитый цивилизованный рынок требует наличия и развитой инфраструктурной составляющей. Инфраструктура малого бизнеса, являющаяся составной частью рыночной инфраструктуры, направлена на создание условий для успешного развития предпринимательской деятельности и призвана оказывать поддержку малым предприятиям, микрофирмам, индивидуальным предпринимателям, дехканским и фермерским хозяйствам.

На рынке встречаются два противоположных, но необходимых друг другу участника: производитель и потребитель, собственник и клиент. Между ними возникает противоречие: одни стремятся быстрее и по высокой цене реализовать продукт или услугу, другие желают быстрее и по более низкой цене их приобрести. В решении данного противоречия существенная роль приходится инфраструктурной составляющей, которая создает одновременно благоприятные условия как для производителя, так потребителя, уравновешивая соотношение спроса и предложения.

Инфраструктура рыночной экономики, в том числе и малого бизнеса в Республике Узбекистан стала создаваться с первых лет становления независимости и в настоящее время представляет собой разветвленную сеть структурных подразделений, способных оказать существенное содействие развитию предпринимательской деятельности, во многих случаях на

«МИЛЛИЙ ИҚТИСОДИЁТНИНГ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШИДА ТУРИЗМНИНГ АҲАМИЯТИ»

мавзусидаги республика илмий-амалий конференция
материаллари

Мухаррирлар: **Гулнора Гуломова, Ўктам Жиянов**
Саҳифаловчи: **Ўктам Жиянов**
Мукова дизайнери: **Бекзод Абдурасулов**

Босмахонага 2019 йил 10 майда берилди.
Бичими 60×84 ¹/₁₆ Шартли б.т. 16,2. Нашр т. 16,4.
Адади 90 нусха. Буюртма № 25.
Баҳоси шартнома асосида.

Ўзбекистон халқаро ислом академияси нашриёт-матбаа
бирлашмаси, босмахонасида чоп этилди.
Индекс: 100011. Тошкент ш. А.Кодирий кўчаси 11-уй.
Тел.: (+998 71) 244-94-69, (99897) 773-37-16.
www.ii.au.uz. e-mail: nashr@ii.au.uz